

Spis treści

WSTĘP	13
Problematyka książki	13
Powody i cele napisania tej książki	14
Specyfika i efekty proponowanej metody (WDF)	15
Zakres zastosowania WDF.....	17
Adresaci książki	18
Perspektywa ujęcia tematu i wynikające z niej ograniczenia... ..	18
Kompozycja książki.....	19
Strategia wywodu.....	19
Moja droga do tej książki	22
Własne teksty wykorzystane w książce	26
Podziękowania	27
CZĘŚĆ I. TEORIA	31
Rozdział 1	
EDUKACJA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE	33
1.1. Wizja edukacji.....	34
1.2. Współczesny oraz przyszły świat a jednostka.....	36
1.2.1. Główne obszary zmian	36
1.2.2. Sytuacja jednostki.....	39
1.3. Kompetencje wymagane od współczesnych.....	41
1.3.1. Rozumienie świata	42
1.4. Aktualny obraz edukacji.....	43
1.4.1. Deklarowane cele	43
1.4.2. Raport z badań	44
1.4.3. Dominujące metody i strategie	46
1.4.4. Diagnoza	49
1.5. Podsumowanie: zadania współczesnej edukacji	51

Rozdział 2	
FILOZOFOWANIE	55
2.1. Dwoistość ujmowania filozofii	57
2.2. Filozofowanie – charakterystyka	61
2.2.1. Filozofowanie jako rozumowanie	61
2.2.2. Filozofowanie jako myślenie racjonalne (antyirracjonalne)	64
2.2.3. Swoistość filozofowania	66
2.2.3.1. Samozwrotność – krytycyzm	66
2.2.3.2. Samozwrotność – krytyczność	69
2.2.3.3. Różnozałożeniowość	71
2.2.3.4. Holistyczna optyka oglądu	73
2.2.3.5. Teoretyczność	74
2.2.3.6. Historyczność	76
2.2.3.7. Dialogiczność	77
2.3. Podsumowanie	79
2.3.1. Wyjściowe kompetencje filozofowania	80
2.3.1.1. Zdziwienie i załamanie się poczucia oczywistości	80
2.3.1.2. Świadomość własnej niewiedzy i podważenie „dogmatycznej pewności siebie”	81
2.3.1.3. Zdolność zapytywania	82
2.3.1.4. Postawa dialogiczna	82
Rozdział 3	
DIALOG – NARZĘDZIE FILOZOFOWANIA (w kontekście edukacji)	85
3.1. Pierwovzór dialogu – dialog sokratejski	87
3.1.1. Cel	89
3.1.2. Punkt wyjścia	91
3.1.3. Środki	93
3.1.4. Specyfika	93
3.2. Dialog intelektualny	94
3.2.1. Cel	94
3.2.2. Punkt wyjścia	95
3.2.3. Przebieg	97
3.2.4. Efekt	100
3.3. Dialog egzystencjalny	102
3.3.1. Cel	103
3.3.2. Punkt wyjścia	103
3.3.3. Przebieg	104

3.3.4. Efekt.....	105
3.4. Podsumowanie.....	106
Rozdział 4	
WARSZTATY Z DOCIEKAŃ FILOZOFICZNYCH. TEORIA ...	111
4.1. Wstępna charakterystyka	112
4.2. Geneza	115
4.3. Historia.....	118
4.4. Obszary zastosowania WDF	121
4.5. Założenia	125
4.5.1. Filozoficzne	125
4.5.1.1. Antropologiczne.....	125
4.5.1.2. Metafilozoficzne.....	131
4.5.1.3. Ontologiczne.....	132
4.5.1.4. Epistemologiczne.....	133
4.5.2. Psychologiczne	136
4.5.3. Metodologiczne.....	138
4.6. Podsumowanie.....	141
Rozdział 5	
WARSZTATY Z DOCIEKAŃ FILOZOFICZNYCH. ETYKA	143
5.1. Stanowisko etyczne prezentowane przez Lipmana	144
5.1.1. Trzy argumenty przeciw postawie kodeksowej	146
5.1.1.1. Stosunek do obligatoryjności wartości i norm.....	146
5.1.1.2. Obraz moralnej rzeczywistości	149
5.1.1.3. Położenie i wizja podmiotu moralnego	149
5.1.2. Powinności podmiotu moralnego.....	151
5.1.2.1. Przed decyzją	151
5.1.2.2. Przy podejmowaniu decyzji.....	153
5.1.2.3. Po decyzji.....	155
5.1.3. Kompetencje podmiotu moralnego	156
5.1.4. Wychowanie moralne	158
5.2. Lipmanowska strategia edukacji etycznej (WDF)	160
5.2.1. Narzędzia moralnego wychowania	160
5.2.1.1. Dialog uczniów	161
5.2.1.2. Wiara w moralny potencjał wychowanków	162
5.2.1.3. Przykład dawany przez wychowawców	163
5.2.2. Oświeceniowy efekt dociekań filozoficznych	165
5.3. Dociekania filozoficzne a relatywizm etyczny (sytuacjo- nizm).....	165

5.3.1. Co to jest sytuacjonizm?	166
5.3.1.1. Pierwsze uściślenie: relatywizm etyczny ...	166
5.3.1.2. Drugie uściślenie: subiektywistyczny relatywizm etyczny	167
5.3.1.3. Trzecie uściślenie: sytuacjonizm	169
5.3.2. Program Lipmana a sytuacjonizm	170
5.3.3. Program Lipmana a „beztreściowa wolność” w sferze etycznej	175
5.4. Podsumowanie	177
CZĘŚĆ II. METODYKA	181
Rozdział 6	
WARSZTATY Z DOCIEKAŃ FILOZOFICZNYCH. METODYKA	183
6.1. Klimat zajęć	184
6.1.1. Czynniki sytuacyjne	184
6.1.2. Czynniki psychologiczne	187
6.1.2.1. Zasady zachowania się na WDF	187
6.1.2.2. Postawa prowadzącego	189
6.2. Struktura warsztatu	191
6.2.1. „Lodołamacz”	192
6.2.2. Materiał do dociekań	196
6.2.2.1. Ćwiczenia	196
6.2.2.2. Tekst	199
6.2.3. Zbieranie pytań i problemów	200
6.2.3.1. Rodzaje pytań	201
6.2.3.2. Myślenie pytajne	203
6.2.3.3. Działania prowadzącego	208
6.2.4. Wybór tematu dociekań	209
6.2.5. Dociekania filozoficzne	210
6.2.5.1. Rozpoczynanie dociekań	211
6.2.5.2. Cechy stanowiące o filozoficzności dociekań	211
6.2.5.3. Działania prowadzącego	218
6.2.5.4. Korzyści płynące z uczestnictwa w dociekaniach	219
6.2.6. Zakończenie warsztatów	223
6.2.7. Ewaluacja	224
6.2.8. Tryb otwarty i zamknięty warsztatów	226
6.3. Podsumowanie	227

Rozdział 7

ROLA PROWADZĄCEGO – DYREKTYWA WYCOFANIA SIĘ Z MERYTORYCZNEJ WARSTWY DIALOGU.....	231
7.1. Przesłanki tytułowej dyrektywy.....	232
7.2. Respektowanie tytułowej dyrektywy w kolejnych fazach WDF.....	234
7.2.1. Przygotowanie do dociekań.....	235
7.2.2. Trwanie dociekań.....	237
7.2.3. Zakończenie dociekań.....	241
7.3. Krytyka tytułowego zalecenia i odpowiedź na nią.....	241
7.3.1. Wprowadzanie w stan chaosu światopoglądowego.....	242
7.3.2. Skłanianie do amoralizmu.....	244
7.3.3. Indoktrynowanie.....	245
7.3.3.1. Co to jest indoktrynacja?.....	246
7.3.3.2. Relacja między edukacją a indoktrynacją.....	247
7.3.3.3. Niezbędny zakres indoktrynacji.....	248
7.3.3.4. Indoktrynacja a WDF.....	249
7.3.4. Podważanie autorytetów.....	250
7.3.4.1. Czym jest autorytet?.....	250
7.3.4.2. Autorytet a WDF.....	254
7.4. Podsumowanie.....	256
ZAKOŃCZENIE.....	259
LITERATURA PRZYWOŁANA W TEKŚCIE.....	265
SPIS SCHEMATÓW I TABEL.....	281
OD REDAKCJI.....	283